

ผลการจัดการเรียนรู้ออนไลน์โดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยร่วมกับแผนผังความคิดที่มีต่อ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการเป็นผู้ประกอบการทางการท่องเที่ยวเชิงการศึกษา
ของนิสิตหลักสูตรการศึกษานอกระบบ มหาวิทยาลัยทักษิณ^{*}
ONLINE LEARNING MANAGEMENT USING SMALL GROUP DISCUSSION COMBINED
WITH MIND MAPPING ON ACADEMIC ACHIEVEMENT IN THE EDUCATIONAL
TOURISM ENTREPRENEURSHIP COURSE AMONG STUDENTS IN THE NON-FORMAL
EDUCATION PROGRAM AT THAKSIN UNIVERSITY

นพเก้า ณ พัทลุง¹, นูรีมัน เจ๊ะเยะ^{1*}, ศุภธิดา โชติช่วง¹, ชยานันท์ ขบาพฤกษ์², พรชิตา โพธิ์สาลี²
Noppakao Naphatthalung¹, Nureeman Jehyeh^{1*}, Suphatthida Shotchuang¹, Chayanant Chabapruet², Pornchita Posalee²

¹คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา ประเทศไทย

¹Faculty of Education, Thaksin University, Songkhla, Thailand

²นักวิชาการอิสระ สงขลา ประเทศไทย

²Independent Scholar, Songkhla, Thailand

*Corresponding author E-mail: nureeman.j@tsu.ac.th

*Tel: 090-481-6031

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการเป็นผู้ประกอบการทางการท่องเที่ยวเชิงการศึกษาของนิสิตหลังการจัดการเรียนรู้ออนไลน์โดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยร่วมกับแผนผังความคิดกับเกณฑ์ร้อยละ 80 และ 2) ศึกษาความพึงพอใจของนิสิตต่อการจัดการเรียนรู้ออนไลน์โดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยร่วมกับแผนผังความคิด กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิตหลักสูตรการศึกษานอกระบบ มหาวิทยาลัยทักษิณ ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาการเป็นผู้ประกอบการทางการท่องเที่ยวเชิงการศึกษา ปีการศึกษา 2568 จำนวน 50 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ออนไลน์โดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยร่วมกับแผนผังความคิด 2) แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจ การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการโดยจัดการเรียนรู้ออนไลน์ จำนวน 5 หน่วย รวม 45 ชั่วโมง จากนั้นทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสอบถามความพึงพอใจของนิสิตวิเคราะห์ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้การทดสอบค่าทีสำหรับกลุ่มตัวอย่างเดียว และวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตมีคะแนนเฉลี่ย 86.44 คะแนน (S.D. = 0.81) ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) ความพึงพอใจของนิสิตต่อการจัดการเรียนรู้ออนไลน์โดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยร่วมกับแผนผังความคิดโดยรวมอยู่ในระดับมาก (M = 4.32, S.D. = 0.29) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดการเรียนรู้ออนไลน์มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านการใช้การอภิปรายกลุ่มย่อย ด้านการใช้แผนผังความคิด และด้านการวัดและประเมินผล มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้ออนไลน์, การอภิปรายกลุ่มย่อย, แผนผังความคิด, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, หลักสูตรการศึกษานอกระบบ

Abstract

This quasi-experimental research aimed to: 1) compare the academic achievement of undergraduate students in the Educational Tourism Entrepreneurship course after implementing online learning utilizing small group discussions combined with mind mapping against the 80% criterion, and 2) examine student satisfaction toward this online learning approach. The sample consisted of 50 undergraduate students majoring in Non-Formal Education at Thaksin University who were enrolled in the Educational Tourism Entrepreneurship course during the 2025 academic year. The participants were selected through cluster random sampling. The research instruments included: 1) online lesson plans utilizing small group discussions combined with mind mapping, 2) an academic achievement test, and 3) a student satisfaction questionnaire. Data collection was conducted through online learning activities consisting of five instructional units with a total of 45 hours. After the completion of the instructional activities, the students were administered the academic achievement test and the satisfaction questionnaire. Academic achievement data were analyzed using a one-sample t-test, while satisfaction data were analyzed using mean and standard deviation. The research findings revealed that: 1) the students' academic achievement after participating in the online learning utilizing small group discussions combined with mind mapping yielded a mean score of 86.44 (SD = 0.81), which was significantly higher than the 80% criterion at the .05 level; and 2) the students' satisfaction toward this online learning approach was at a high level (M = 4.32, SD = 0.29). When considered by aspects, satisfaction with online learning management was at the highest level, whereas satisfaction with small group discussions, mind mapping, and assessment and evaluation was at a high level.

Keywords: Online Learning Management, Small Group Discussion, Mind Mapping, Academic Achievement, Non-Formal Education

บทนำ

การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาในปัจจุบันได้ปรับเปลี่ยนจากรูปแบบการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการถ่ายทอดองค์ความรู้ไปสู่การจัดการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมุ่งพัฒนาสมรรถนะ ทักษะ การคิด และความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การเรียนรู้ออนไลน์จึงเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เนื่องจากช่วยเพิ่มความยืดหยุ่นด้านเวลาและสถานที่ สนับสนุนการเรียนรู้ตามศักยภาพของผู้เรียน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย อย่างไรก็ตาม การจัดการเรียนรู้ออนไลน์ที่มีประสิทธิภาพมิได้มุ่งเน้นเพียงความสะดวกในการเข้าถึงเท่านั้น แต่ยังต้องให้ความสำคัญกับการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน และการเรียนรู้ร่วมกันผ่านกระบวนการสื่อสาร การอภิปราย และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นภายในชุมชนแห่งการเรียนรู้ (เจริญ ภูวจิตร, 2564) ทั้งนี้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น จะช่วยส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ การสร้างองค์ความรู้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในบริบทของมหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยได้กำหนดวิสัยทัศน์ “มุ่งสู่การเป็นมหาวิทยาลัยนวัตกรรมสังคมระดับแนวหน้าของประเทศ ภายในปี 2570” โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะ ด้านนวัตกรรมสังคมและการเป็นผู้ประกอบการ เพื่อให้สามารถประยุกต์ใช้องค์ความรู้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต

เศรษฐกิจ และสังคมได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ ปรัชญาการศึกษาของมหาวิทยาลัยยังมุ่งเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้เรียนสู่สมรรถนะด้านนวัตกรรมสังคมและการเป็นผู้ประกอบการที่มีทั้งปัญญาและจริยธรรม ผ่านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ คิดวิเคราะห์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสร้างองค์ความรู้ร่วมกัน มากกว่าการเรียนรู้แบบรับฟังเพียงอย่างเดียว (มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2567) แนวทางดังกล่าวมีความสอดคล้องกับรายวิชาการเป็นผู้ประกอบการทางการท่องเที่ยวเชิงการศึกษา ซึ่งเป็นรายวิชาที่มุ่งพัฒนาความรู้และทักษะด้านการเป็นผู้ประกอบการ การคิดวิเคราะห์ การวางแผนธุรกิจ และการตัดสินใจอย่างเป็นระบบ โดยผู้เรียนจำเป็นต้องสามารถวิเคราะห์สถานการณ์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น และเชื่อมโยงองค์ความรู้สู่การประยุกต์ใช้ในบริบทจริงได้ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการสร้างองค์ความรู้ร่วมกันจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาดังกล่าว

การอภิปรายกลุ่มย่อย (Small Group Discussion) เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น วิเคราะห์ปัญหา และร่วมกันสร้างข้อสรุปจากมุมมองที่หลากหลาย ผ่านกระบวนการสื่อสารและการทำงานร่วมกันภายในกลุ่ม ซึ่งช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์ การใช้เหตุผล และการเรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้อื่น สอดคล้องกับแนวคิดที่อธิบายว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพผ่านการมีปฏิสัมพันธ์และการทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยเฉพาะการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนความรู้ช่วยเหลือ และพัฒนาความเข้าใจร่วมกันภายในบริบททางสังคม นอกจากนี้ การอภิปรายกลุ่มย่อยยังช่วยส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็น ฝึกทักษะการสื่อสาร การทำงานเป็นทีม และการตัดสินใจร่วมกัน (Vygotsky, L. S., 1978) ซึ่งเป็นทักษะสำคัญสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 และสอดคล้องกับลักษณะของรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งผู้เรียนจำเป็นต้องมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ วางแผน และแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ขณะเดียวกัน แผนผังความคิด (Mind Mapping) เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถจัดระบบความคิด เชื่อมโยงประเด็นสำคัญ และมองเห็นความสัมพันธ์ขององค์ความรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยช่วยให้ผู้เรียนสามารถสรุปสาระสำคัญ จัดลำดับความคิด และเชื่อมโยงข้อมูลที่ซับซ้อนได้ง่ายขึ้น อีกทั้งยังช่วยกระตุ้นกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบและการคิดสร้างสรรค์ (Buzan, T., 2005) นอกจากนี้ การใช้แผนผังความคิดร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกจะช่วยส่งเสริมความเข้าใจในเนื้อหา การคิดวิเคราะห์ ความสามารถในการจดจำ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น (Alsuraihi, A. A., 2022)

ดังนั้นการบูรณาการการอภิปรายกลุ่มย่อยร่วมกับแผนผังความคิดจึงช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันและการสร้างองค์ความรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการอภิปรายกลุ่มย่อยช่วยให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนวิเคราะห์ และร่วมกันสร้างข้อสรุป ขณะที่แผนผังความคิดช่วยให้ผู้เรียนสามารถสังเคราะห์ จัดระบบ และมองเห็นความสัมพันธ์ของแนวคิดต่าง ๆ ได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น การบูรณาการทั้งสองแนวทางเข้าด้วยกันจึงช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจเชิงลึก สามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้สู่การประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง และมีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น จึงนับเป็นแนวทางที่เหมาะสมต่อการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ในรายวิชาการเป็นผู้ประกอบการทางการท่องเที่ยวเชิงการศึกษา ซึ่งมุ่งพัฒนาทั้งความรู้ ทักษะการคิด และสมรรถนะด้านการเป็นผู้ประกอบการของผู้เรียน ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ออนไลน์โดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยร่วมกับแผนผังความคิดที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการเป็นผู้ประกอบการทางการท่องเที่ยวเชิงการศึกษา ของนิสิตหลักสูตรการศึกษานอกระบบ มหาวิทยาลัยทักษิณ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการเป็นผู้ประกอบการทางการท่องเที่ยวเชิงการศึกษา ของนิสิตหลังการจัดการเรียนรู้ออนไลน์โดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยร่วมกับแผนผังความคิด กับเกณฑ์ระดับ ร้อยละ 80
2. ศึกษาความพึงพอใจของนิสิตต่อการจัดการเรียนรู้ออนไลน์โดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยร่วมกับแผนผังความคิด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรในการวิจัยเป็นนิสิตหลักสูตรการศึกษานอกระบบ มหาวิทยาลัยทักษิณ ที่ลงทะเบียนรายวิชาการเป็นผู้ประกอบการทางการท่องเที่ยวเชิงการศึกษา จำนวน 2 กลุ่ม กลุ่มละ 50 คน รวม จำนวน 100 คน ปีการศึกษา 2568

1.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นนิสิตหลักสูตรการศึกษานอกระบบ มหาวิทยาลัยทักษิณ ที่ลงทะเบียนรายวิชาการเป็นผู้ประกอบการทางการท่องเที่ยวเชิงการศึกษา จำนวน 50 คน ปีการศึกษา 2568 ได้จากการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ออนไลน์โดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยร่วมกับแผนผังความคิด จำนวน 5 หน่วย หน่วยละ 9 ชั่วโมง รวม 45 ชั่วโมง ได้แก่ หน่วยลักษณะและคุณสมบัติของผู้ประกอบการที่ดี หน่วยแนวทางและรูปแบบการจัดตั้งธุรกิจทางการท่องเที่ยวเชิงการศึกษา หน่วยกระบวนการบริหารธุรกิจ หน่วยจัดทำแผนธุรกิจทางการท่องเที่ยวเชิงการศึกษา และหน่วยฝึกปฏิบัติ หากคุณภาพโดยตรวจสอบความเหมาะสม ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2.2 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการเป็นผู้ประกอบการทางการท่องเที่ยวเชิงการศึกษา เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 100 ข้อ หากคุณภาพโดยตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับผลลัพธ์การเรียนรู้รายวิชา มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ ค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.40 - 0.70 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.30-0.80 และค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร KR-20 มีค่าเท่ากับ 0.82

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนิสิตต่อการจัดการเรียนรู้ออนไลน์โดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยร่วมกับแผนผังความคิดมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ ด้านการใช้การอภิปรายกลุ่มย่อย ด้านการใช้แผนผังความคิด และด้านการวัดและประเมินผล หากคุณภาพโดยตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามของความพึงพอใจมีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.67-1.00 และคำนวณหาความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.78

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 3.1 ผู้สอนปฐมนิเทศแนะนำรายวิชาการเป็นผู้ประกอบการทางการท่องเที่ยวเชิงการศึกษา
- 3.2 จัดการเรียนรู้ออนไลน์โดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยร่วมกับแผนผังความคิด จำนวน 5 หน่วย หน่วยละ 9 ชั่วโมง รวม 45 ชั่วโมง
- 3.3 ทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการเป็นผู้ประกอบการทางการท่องเที่ยวเชิงการศึกษา

3.4 สอบถามความพึงพอใจของนิสิตต่อการจัดการเรียนรู้ออนไลน์โดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยร่วมกับแผนผังความคิด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการเป็นผู้ประกอบการทางการท่องเที่ยวเชิงการศึกษาของนิสิตหลังการจัดการเรียนรู้ออนไลน์โดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยร่วมกับแผนผังความคิดกับเกณฑ์ร้อยละ 80 โดยใช้การทดสอบค่าทีสำหรับกลุ่มตัวอย่างเดียว (One-Sample t-test)

4.2 ศึกษาความพึงพอใจของนิสิตต่อการจัดการเรียนรู้ออนไลน์โดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยร่วมกับแผนผังความคิด โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลตามเกณฑ์ที่กำหนด

ผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการเป็นผู้ประกอบการทางการท่องเที่ยวเชิงการศึกษา ของนิสิตหลังการจัดการเรียนรู้ออนไลน์โดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยร่วมกับแผนผังความคิดกับเกณฑ์ระดับร้อยละ 80

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการเป็นผู้ประกอบการทางการท่องเที่ยวเชิงการศึกษา ของนิสิตหลังการจัดการเรียนรู้ออนไลน์โดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยร่วมกับแผนผังความคิด กับเกณฑ์ระดับร้อยละ 80 (n=50)

รายการ	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	t
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	100	86.44	0.81	56.04**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 แสดงว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิตสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($\bar{X}$ =86.44) (S.D. = 0.81)

2. ความพึงพอใจของนิสิต ต่อการจัดการเรียนรู้ออนไลน์โดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยร่วมกับแผนผังความคิด

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจของนิสิตต่อการจัดการเรียนรู้ออนไลน์โดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยร่วมกับแผนผังความคิด (n=50)

ด้าน	ความพึงพอใจ		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
ด้านการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์	4.53	0.28	มากที่สุด
ด้านการใช้การอภิปรายกลุ่มย่อย	4.12	0.69	มาก
ด้านการใช้ผังความคิด	4.27	0.52	มาก
ด้านการวัดและประเมินผล	4.35	0.66	มาก
รวม	4.32	0.29	มาก

ตารางที่ 2 พบว่า ความพึงพอใจของนิสิตต่อการจัดการเรียนรู้ออนไลน์โดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยร่วมกับแผนผังความคิดโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.32, S.D. = 0.29) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.53, S.D. = 0.28) รองลงมาได้แก่ ด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X}$ = 4.35, S.D. = 0.66) และด้านการใช้ผังความคิด ($\bar{X}$ = 4.27, S.D. = 0.52) ซึ่งอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X}$ = 4.12, S.D. = 0.69) แต่อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

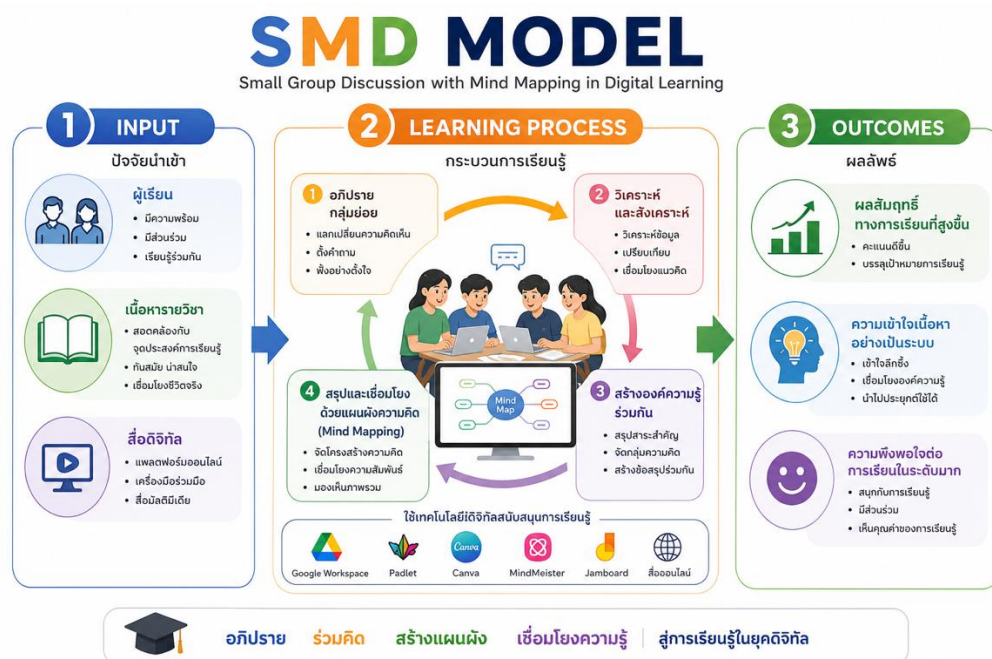
1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการเป็นผู้ประกอบการทางการท่องเที่ยวเชิงการศึกษาของนิสิตที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ออนไลน์โดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยร่วมกับแผนผังความคิดสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการอภิปรายกลุ่มย่อยเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นิสิตได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นโดยใช้ข้อมูลสนับสนุนข้อคิดเห็น วิเคราะห์ปัญหา และร่วมกันสร้างข้อสรุปของกลุ่ม ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมและพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพได้เพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดที่อธิบายว่าการเรียนรู้อาจเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างผู้เรียน รวมทั้งสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) ที่เน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้ผ่านกระบวนการคิดและประสบการณ์ตรง (Vygotsky, L. S., 1978) นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาที่พบว่าการสอนแบบอภิปรายกลุ่มย่อยช่วยพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองและทำให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (จุไร อภัยจิรรัตน์ และทัศนีย์ อรรถารส, 2555) อีกทั้งเมื่อกิจกรรมการเรียนรู้ดำเนินการในรูปแบบออนไลน์อย่างเป็นระบบ ผู้เรียนยังสามารถทบทวนเนื้อหาและเรียนรู้ได้ตามศักยภาพของตนเอง จึงช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ โดยมีผลการศึกษาที่พบว่า การใช้บทเรียนออนไลน์ร่วมกับการสอนแบบอภิปรายกลุ่มย่อยทำให้ผู้เรียนมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ปรมิ นักร้อง และวิมาน ใจดี, 2568) ขณะเดียวกัน การใช้แผนผังความคิดยังเป็นอีกปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้นิสิตสามารถจัดระบบความรู้ มองเห็นความสัมพันธ์ของเนื้อหา และสรุปสาระสำคัญได้อย่างชัดเจน ส่งผลให้เกิดความเข้าใจเชิงลึกและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยแผนผังความคิดช่วยส่งเสริมการเชื่อมโยงความรู้ การคิดสร้างสรรค์ และการจดจำข้อมูลได้ดียิ่งขึ้น (Buzan, T., 2005) นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิดช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการเรียนรู้สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (บุญสนอง วิเศษสาธ, 2563) รวมทั้งสอดคล้องกับผลการศึกษาที่พบว่า นักศึกษาครูที่เรียนด้วยแผนผังความคิดมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ประทวน คล้ายศรี และกำธร ไพจิตต์, 2565) ด้วยเหตุนี้จึงอาจกล่าวได้ว่า การอภิปรายกลุ่มย่อยช่วยส่งเสริมการสร้างองค์ความรู้ร่วมกันผ่านการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ขณะที่แผนผังความคิดช่วยจัดระเบียบและเชื่อมโยงองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการอภิปรายให้เป็นระบบ ส่งผลให้นิสิตมีความเข้าใจในเนื้อหาอย่างลึกซึ้งและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. ความพึงพอใจของนิสิตต่อการจัดการเรียนรู้ออนไลน์โดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยร่วมกับแผนผังความคิดอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวเปิดโอกาสให้นิสิตมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนในกลุ่ม และร่วมกันสร้างองค์ความรู้ผ่านกระบวนการอภิปราย ส่งผลให้ผู้เรียนรู้สึกว่าการเรียนรู้ออนไลน์มีความสำคัญในกระบวนการเรียนรู้อีกทั้งการใช้แผนผังความคิดยังช่วยให้นิสิตสามารถสรุปและจัดระบบความรู้ได้อย่างชัดเจน มองเห็นความเชื่อมโยงของเนื้อหาและพัฒนาความเข้าใจได้ด้วยตนเอง จึงทำให้เกิดความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ สอดคล้องกับผลการศึกษาที่พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนแบบอภิปรายกลุ่มย่อยอยู่ในระดับมาก (จุไร อภัยจิรรัตน์ และทัศนีย์ อรรถารส, 2555) และสอดคล้องกับผลการศึกษาที่พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิดส่งผลให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด (ประทวน คล้ายศรี และกำธร ไพจิตต์, 2565) นอกจากนี้ การจัดการเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์ยังช่วยเพิ่มความสะดวกและความยืดหยุ่นในการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหา แหล่งเรียนรู้ และกิจกรรมต่าง ๆ ได้ทุกที่ทุกเวลา โดยมีผลการศึกษาที่พบว่า การจัดการเรียนรู้ออนไลน์ด้วยกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกช่วยส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้น รวมทั้งทำให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด (อภิญา หนูมี และคณะ, 2567) ขณะเดียวกัน ยังมีผลการศึกษาที่พบว่า

ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนออนไลน์อยู่ในระดับมาก และเสนอว่าการออกแบบกิจกรรมที่หลากหลายพร้อมส่งเสริมปฏิสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติเชิงบวกต่อการเรียนรู้ (สุตกรจิตต์หทัยรัตน์ และคณะ, 2566) อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกช่วยส่งเสริมทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจของผู้เรียน (อัปสร อินทิแสง และคณะ, 2567) ดังนั้น ความพึงพอใจของนิสิตในงานวิจัยครั้งนี้จึงน่าจะเกิดจากการผสมผสานข้อดีของการเรียนรู้ออนไลน์เข้ากับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกที่เน้นการมีส่วนร่วม การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการสร้างองค์ความรู้ร่วมกันผ่านการอภิปรายกลุ่มย่อยและแผนผังความคิด ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ สนุกกับการเรียนรู้ และมีทัศนคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้อย่างกล่าว

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยครั้งนี้ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ที่บูรณาการการอภิปรายกลุ่มย่อย (Small Group Discussion) ร่วมกับการใช้แผนผังความคิด (Mind Mapping) ภายใต้สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ดิจิทัล จนพัฒนาเป็น SMD Model (Small Group Discussion with Mind Mapping in Digital Learning) ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน การสร้างองค์ความรู้ร่วมกัน และการเชื่อมโยงความรู้อย่างเป็นระบบ ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น มีความเข้าใจเนื้อหาอย่างเป็นระบบ และมีความพึงพอใจต่อการเรียนในระดับมาก ดังภาพ

ภาพที่ 1 SMD Model (Small Group Discussion with Mind Mapping in Digital Learning)

ภาพที่ 1 แสดง SMD Model (Small Group Discussion with Mind Mapping in Digital Learning) ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากผลการวิจัย โดยประกอบด้วย 3 องค์ประกอบสำคัญที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) และผลลัพธ์ (Outcomes) กล่าวคือ ปัจจัยนำเข้าประกอบด้วยผู้เรียน เนื้อหารายวิชา และสื่อดิจิทัล ซึ่งเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของผู้เรียน จากนั้นเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการอภิปรายกลุ่มย่อยเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น วิเคราะห์ประเด็นปัญหา และสร้างองค์ความรู้ร่วมกัน ก่อนที่ผู้เรียนจะสรุปและเชื่อมโยงองค์ความรู้ผ่านการจัดทำแผนผังความคิด (Mind Mapping) เพื่อจัดระบบความคิดและ

สร้างความเข้าใจในเนื้อหาอย่างเป็นลำดับขั้น สุดท้ายจึงนำไปสู่ผลลัพธ์ที่สำคัญ ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ความเข้าใจเนื้อหาอย่างเป็นระบบ และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ในระดับมาก

SMD Model สะท้อนให้เห็นว่า การบูรณาการการอภิปรายกลุ่มย่อยร่วมกับการใช้แผนผังความคิดภายใต้สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ดิจิทัล ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ร่วมกัน (Collaborative Knowledge Construction) แลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล และจัดระบบความคิดผ่านการเชื่อมโยงแนวคิดสำคัญด้วยแผนผังความคิด ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถทำความเข้าใจเนื้อหาได้อย่างเป็นระบบและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งยังสามารถประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการออกแบบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในระดับอุดมศึกษาและบริบทการเรียนรู้ดิจิทัลอื่น ๆ ได้อย่างเหมาะสม

สรุปและข้อเสนอแนะ

การจัดการเรียนรู้ออนไลน์โดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อยร่วมกับการใช้แผนผังความคิดสามารถส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการเป็นผู้ประกอบการทางการท่องเที่ยวเชิงศึกษาของนิสิตหลักสูตรการศึกษานอกระบบมหาวิทยาลัยทักษิณ ให้สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และทำให้นิสิตมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับมาก สะท้อนให้เห็นว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การสร้างองค์ความรู้ร่วมกัน และการเชื่อมโยงเนื้อหาอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถทำความเข้าใจและประยุกต์ใช้ความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้สอนสามารถนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนรายวิชาอื่น ๆ ได้ โดยควรออกแบบกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการอภิปรายผ่านการกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่มอย่างชัดเจน พร้อมทั้งสนับสนุนให้ผู้เรียนใช้แผนผังความคิดเป็นเครื่องมือในการสรุปและจัดระบบองค์ความรู้ รวมถึงจัดเตรียมแพลตฟอร์มออนไลน์ที่มีความเหมาะสมและมีเสถียรภาพเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้รูปแบบนี้ที่มีต่อตัวแปรด้านอื่น เช่น ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะการทำงานเป็นทีม หรือความสามารถในการแก้ปัญหา รวมทั้งขยายขอบเขตการศึกษาไปยังรายวิชาอื่นหรือกลุ่มผู้เรียนในบริบทที่แตกต่างกัน เพื่อเปรียบเทียบผลและยืนยันประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาให้มีคุณภาพและสอดคล้องกับการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จุไร อภัยจิรรัตน์ และทัศนีย์ อรรถารส. (2555). ผลของวิธีสอนแบบอภิปรายกลุ่มย่อยต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนวิชาการพยาบาลเด็กของ นักศึกษามหาวิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย. วารสารพยาบาลสภากาชาดไทย, 5(1), 19-31.
- เจริญ ภูวิจิตร. (2564). การจัดการเรียนรู้ออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัล. กรุงเทพมหานคร: กลุ่ม พัฒนามาตรฐานและส่งเสริมเครือข่าย สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา สำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- บุญสนอง วิเศษสาธิต. (2563). ผลการสอนโดยใช้แผนผังความคิดที่มีต่อทักษะและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 30(3), 105-115.
- ปรมิ นักร้อง และวิมาน ใจดี. (2568). การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ร่วมกับการสอนแบบอภิปรายกลุ่มย่อย เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ใน การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 17 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม (หน้า 585-595). นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

- ประพนธ์ คล้ายศรี และกำธร ไพจิตร. (2565). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนผังความคิดที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจต่อการเรียนรายวิชาการพัฒนาหลักสูตรของนักศึกษาครู. วารสารวิชาการหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 14(39), 1-12.
- มหาวิทยาลัยทักษิณ. (2567). แผนกลยุทธ์มหาวิทยาลัยทักษิณ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570). เรียกใช้เมื่อ 21 กุมภาพันธ์ 2569 จาก [https://www.tsu.ac.th/home/files/แผนกลยุทธ์มหาวิทยาลัยทักษิณ%20ระยะ%205%20ปี%20\(พ.ศ.%202566%20-%202570\).pdf](https://www.tsu.ac.th/home/files/แผนกลยุทธ์มหาวิทยาลัยทักษิณ%20ระยะ%205%20ปี%20(พ.ศ.%202566%20-%202570).pdf)
- สุตรัก จิตต์หทัยรัตน์ และคณะ. (2566). ความพึงพอใจต่อการเรียนออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน Line และ Google Meet ของนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19. วารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสาร, 6(2), 139-150.
- อภิญา หนูมี และคณะ. (2567). รูปแบบการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ที่มีประสิทธิภาพด้วยกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการความรู้ของนักศึกษาปริญญาตรี. วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 9(2), 143-159.
- อัปสร อินทิแสง และคณะ. (2567). การศึกษาพฤติกรรมและความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบเชิงรุก (Active Learning). วารสารวิทยาศาสตร์และวิทยาศาสตร์ศึกษา, 7(2), 374-383.
- Alsuraihi, A. A. (2022). The effect of implementing mind maps for online learning and assessment on student during COVID- 19 pandemic: A cross-sectional study. BMC Medical Education, 22(169), 1-16.
- Buzan, T. (2005). The ultimate book of mind maps. London: Harper Collins.
- Vygotsky, L. S. (1978). Mind in society: The development of higher psychological processes. Cambridge, MA: Harvard University Press.